

Παραθέτω δύο ιχνογραφήματα αὐτῆς τοῦ πραγματικοῦ μεγέθους.

Ἐχει πάχος 0,006, πλάτος 0,05 καὶ μῆκος 0,05· τὸ μέρος ὅπερ φέρει τὸ ὄνομα ἔχει βάθος 0,003· ἐπὶ τοῦ ὀπισθεν μέρους ὑπάρχει ἐπικεκολλημένη λαβὴ ὕψους 0,015, φέρουσα ὀπὴν, δι' ἧς διέθεε θῶμιγξ, ὅπως ἀναρτᾶται ποὺ ἡ σφραγίς.

Τὰ γράμματα δὲν εἶναι σκαλιστά, ἀλλ' ἐσχηματίσθησαν διὰ τεμαχίων ἐλάσματος πλάτους 0,003 καὶ πάχους ἑνός καὶ ἡμίσεος ἕως δύο χιλιοστών τοῦ γαλλικοῦ μέτρου· ἐποπέτησε δὲ αὐτὰ ὁ τεχνίτης εἰς δύο γραμμὰς, ὡς διέστειλεν ἐπίσης δι' ἐλάσματος.

Τὰ στοιχεῖα ἐκατέρων τῶν γραμμῶν δὲν εἶναι κεχωρισμένα, ἀλλὰ συνέχονται πρὸς ἄλληλα, τινὰ δὲ τούτων εἶναι προσκεκολλημένα εἰς τὰς πλευράς καὶ τὸ μεσαῖον ἔλασμα, ὅπερ διαστέλλει τὰς γραμμὰς. Περιπλέον ὁ τεχνίτης ἐπλήρωσεν ἐν στίχῳ 1 τὸ κενὸν τοῦ ἄνω μέρους τοῦ K μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ A καὶ ἐν στίχῳ 2 τὸ πρὸς ἄριστερά τοῦ H κενὸν πρὸς ἀσφαλεστέραν τῶν στοιχείων ἐνσφήνωσιν. Τὸ δὲ πρὸς ἄριστερά τοῦ K μέρος ἔμεινεν ὡς εἰκάζω κενὸν ἀποσκοποῦ, πρὸς δήλωσιν τῆς ἀρχῆς τοῦ ὀνόματος.

Ἄπορόν μοι φαίνεται τίνος ἕνεκα τὰ στοιχεῖα ἐτέθησαν κατ' εὐθείαν καὶ οὐχὶ ἀντιστρόφως. Ἐν τῇ ἐπιθέσει τῆς σφραγίδος τὸ ἐκτύπωμα ἐξετυπούτο ἀντιστροφον. Ἴσως ἐντεῦθεν δύναται τις νὰ ὑπολάβῃ ὅτι τὸ βυζαντιακὸν τοῦτο μνημεῖον δὲν εἶναι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ σφραγίς, ἀλλὰ μήτρα σφραγίδος, διὸ καὶ δὲν φέρει τὰ στοιχεῖα ἀντιστρόφως. Ἐὰν ἡ εἰκασία αὕτη κριθῇ ὀρθή, τότε ἀγεται τις εἰς τὴν ἐξῆς ἐξήγησιν· ἐκ τῆς μήτρας δηλαδὴ ταύτης κατασκευάζοντο σφραγίδες ἐκ μαλακωτέρου μετάλλου, οἷον μολύβδου, ἢ καὶ ἐκ κεράμου, καὶ τότε ἴσως ἡ σφραγίς δὲν φέρει κύριον ὄνομα βυζαντιακοῦ τύπου

ΚΑΛΟ

ΗΑΟС = Καλόηδος¹⁾ (καλοειδής;)

ἀλλὰ

καλο

ηδος = καλό(ν) [εἶ]δος

καὶ τότε εἶναι σφραγίς, ἣτις ἐπετίθετο ὑπὸ τῶν ἀγορανόμων εἰς ἐμπορεύματα καὶ ὄνια παρ' αὐτῶν ἐγγρανόμενα²⁾.

Ἐν Σύμῃ τῇ 20 Ἰουλίου 1907.

Νικίτης Δ. Χαβιαρᾶς.

Χριστιανικὸν μνημεῖον³⁾.

Θραῦσμα σκεύους ὑάλινου ἢ ὑάλος εἶναι οὐχὶ ἐντελῶς μελαίνη, ἀλλ' ὑποκύανος, οὐδὲ φαίνεται λίαν καθαρά.

Εὐρέθη ἐν τῇ θέσει Λυγενί τῆς πόλεως Σύμης.

1) Πρβ. τὴν παρ' Ἐνουχίου ἀπαντιῶσαν λέξιν καλλιήτιδος.

2) Ἄν ἔντως οὕτως ἔχει, τότε ἡ σφραγίς κατασκευάσθη οὐχὶ χυτὴ ἀλλὰ σφυρήλατος πρὸς πρόληψιν κιβδηλείας.

3) Ἡ ἀπεικόνισις αὐτοῦ ἀφέθη, τοῦ σταλέντος ἡμῖν σχεδίου κριθέντος ἀνεπαρκούς. Σ. τῆς Δ.

Ἐχει πάχος 6 χιλιοστών τοῦ γαλλικοῦ μέτρου.

Ἐμπροσθεν φέρει τὸν γνωστὸν τύπον $P = IXP$ ἐπι-ι-ἐντός κύκλου ἐκ σφαιριδίων, ἅτινα ὑπολογίζω εἰς 24, ἀκριβῶς ἀντιστοιχοῦντα ἀνὰ 6 εἰς ἑκάστην γωνίαν τοῦ σταυροῦ.

Τὸ ὅλον δὲν ἔχει τὴν συνήθη λειότητητα τῆς ὑάλου, ἀλλὰ φέρει γραμμὰς χρώματος ὑποζαίου, αἵτινες προέρχονται ἐκ τῆς μήτρας ἐξ ἧς ἐξετυπώθη.

Τὸ διατηρούμενον μέρος τῆς περιφερείας παριστᾷ τὴν μὲν περιφέρειαν τῆς σφραγίδος κυλινδρικήν, τὰ δὲ ἐξέχοντα παρ' αὐτὴν μέρη δίδουσιν ἀφορμὴν νὰ εἰκάζῃ τις ὅτι εἶναι θραῦσμα σκεύους ὑαλίνου καὶ δὴ ἱεροῦ, ἐφ' οὗ ἐπετέθη ἡ σφραγίς, ἐξογκουμένη ἐπὶ τοῦ σκεύους· ἄλλως τε ἂν ἦτο αὐτοτελὲς περίοπτον ἢ ἄλλο τι, θὰ ἔφερε καὶ ἐπὶ τῆς ὄψεως παραστάσιν τινα.

Πρὸς τούτοις δέον νὰ παρατηρήσω, ὅτι τὰ 24 σφαιρίδια τὰ περικυκλοῦντα τὸν σταυρὸν ὄχι μόνον ἔχουσιν, ὡς νομίζω, σκοπὸν διακοσμῆσεως, ἀλλὰ καὶ συμβολικὴν ἔχουσιν ἔννοιαν, ὡς συμβολίζοντα πιθανῶς τοὺς εἰκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους τῆς Ἀποκαλύψεως¹⁾. Εἰς τοῦτο δὲ ἤχθη ἐκ τῆς εἰκονικῆς παραστάσεως τῶν καὶ πρεσβυτέρων τῆς Ἀποκαλύψεως, περικυκλούντων κεφαλὴν τοῦ Ἰησοῦ ἐν ὑπερφυσικῷ μεγέθει²⁾.

Ἄν ἡ συμβολικὴ αὕτη ἐρμηνεία δύναται νὰ γένηται ἀσπαστή, δύσκολον ὡς εἰκὸς δὲν θὰ εἶναι νὰ διακριθῇ ἐν τῇ προκειμένῃ ὑαλίνῃ σφραγίδι παραστάσις οὐχὶ τυχαία, ἀλλὰ σκόπιμος, τῆς ὑάλου δυναμένης νὰ συμβολίσῃ τὴν ὑαλίνην θάλασσαν τῆς Ἀποκαλύψεως, ἧτις ἀναφέρεται εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν παράστασιν³⁾.

Ἐν Σύμῃ τῇ 27 Ἰουλίου 1907.

Νικήτας Δ. Χαβιαράς.

2. ХРОНИКА.

Дѣятельность Русскаго Археологическаго Института въ Константинополѣ въ 1907 году.

Въ 1907 году состоялъ прикомандированнымъ къ Институту для научныхъ занятій доцентъ Казанской Духовной Академіи магистръ богословія Преображенскій. Вновь командированъ для научныхъ занятій подъ руководствомъ Института профессорскій стипендіатъ Императорскаго Казанскаго Университета Шестаковъ, срокомъ на два года.

Дѣятельность Института въ 1907 году выразилась:

- а) въ устройствѣ засѣданій;
- б) въ обработкѣ научныхъ матеріаловъ и въ изданіи ученыхъ трудовъ;
- в) въ разработкѣ и пополненіи коллекцій Института и въ пополненіи его бібліотеки.

1) Δ', 4.

2) Γ. Λαμπάκη Χριστιανική ἀγιογραφία (1—342). Ἐν Ἀθήναις 1896, σελ. 48.

3) «Καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου (τοῦ περικυκλουμένου ὑπὸ τῶν εἰκοσι καὶ τεσσάρων πρεσβυτέρων) θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοίᾳ κρυστάλλῳ». Δ', 6.